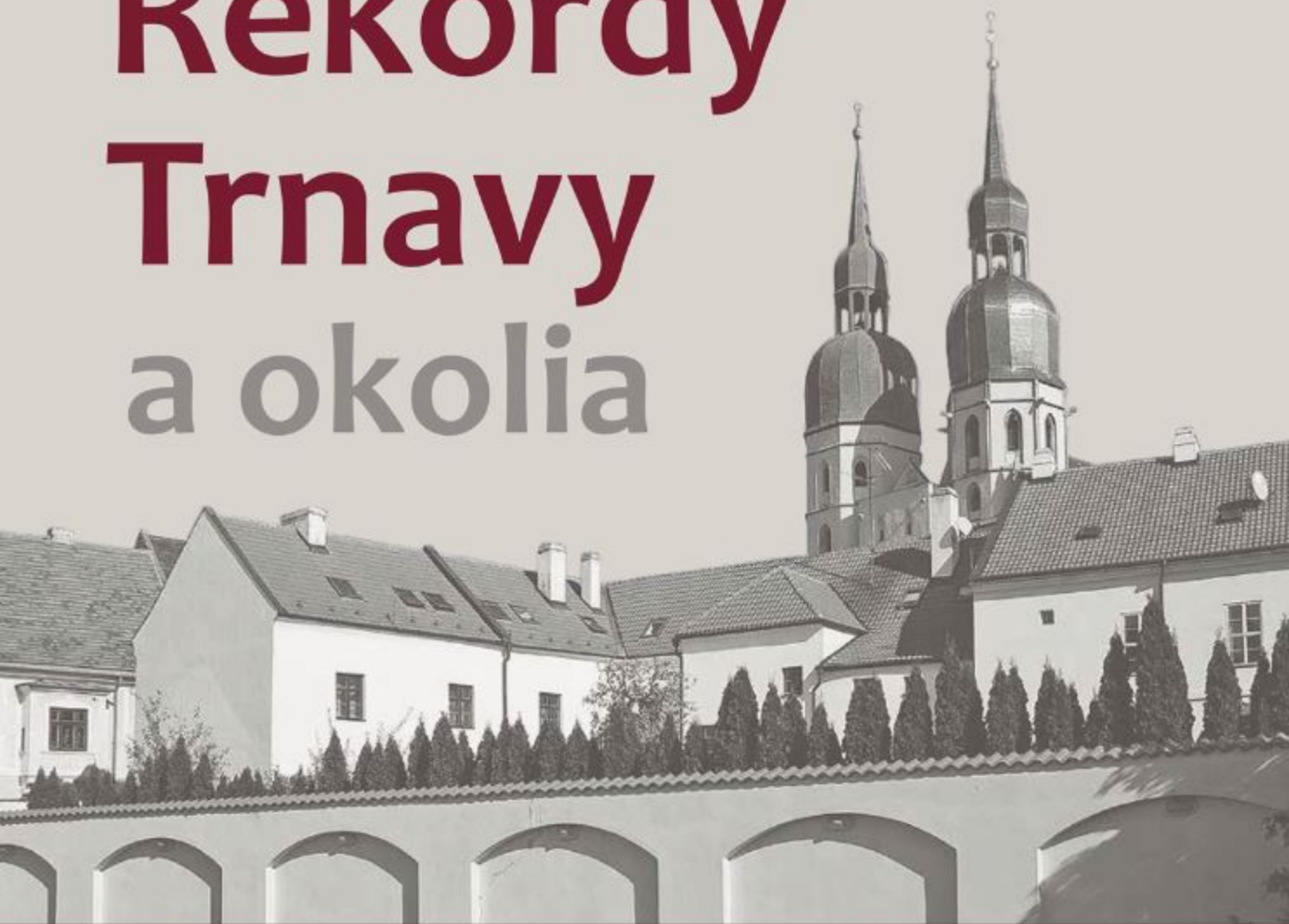

Rekordy Trnavy a okolia

Rekordy Trnavy a okolia

Daniel Kollár a kol.

POĎAKOVANIE

Vydanie takéhoto typu publikácie sa nezaobíde bez pomoci a nadšeného prístupu viacerých jednotlivcov. Moja vďaka patrí predovšetkým spoluautorom viacerých textov – Tiborovi Kollárovi, Klimentovi Ondrejkoovi a Simone Jurčovej, ako aj lektorom Petrovi Horváthovi, Pavlovi Tomašovičovi, Františkovi Turanskému, Henriete Žažovej či zberateľovi Jozefovi Benkovi, ktorí sa nezištne a s veľkou ochotou zapojili do tejto práce. Okrem posúdenia a skvalitnenia textov a množstva obrazového materiálu, ktoré poskytli a z ktorých bol skutočne problém vybrať tie najzaujímavejšie, poznajú problematiku vydávania podobných publikácií a bola radosť s nimi spolupracovať.

Ďakujem!

Vyšlo s podporou Mesta Trnava

Rekordy Trnavy a okolia

1. vydanie, 2020

Hlavný autor a zodpovedný redaktor: Daniel Kollár

Spoluautori: Tibor Kollár, Kliment Ondrejka a Simona Jurčová

Lektori: Peter Horváth, Simona Jurčová, Pavol Tomašovič, František Turanský a Henrieta Žažová

Dizajn a typografia: Marianna Lázničková

Jazyková úprava: Rút Facunová

Fotografie: Daniel Kollár, Tibor Kollár, Ján Lacika, Viera Poláková a František Turanský

Kresby: Karel Votlučka

Obrazový materiál: archív Jozefa Benka, archív Gabriela Brogyányiho, archív Petra Horvátha, archív Simony Jurčovej, archív Petra Radványiho, archív Spolku svätého Vojtecha v Trnave, archív Pavla Tomašoviča, archív Františka Turanského, archív Ústavu dejín Trnavskej univerzity v Trnave, archív vydavateľstva DAJAMA, archív Pamiatkového úradu Slovenskej republiky, wikipédia a súveká tlač

Tlač: Impression, s.r.o., Prešov

Akékoľvek, hoci aj čiastočné použitie diela je dovoľené len s písomným súhlasom vydavateľstva DAJAMA.

© RNDr. Daniel Kollár – DAJAMA, Karloveské rameno 4B, 841 04 Bratislava

tel.: +421 918 320 117, info@dajama.sk, www.dajama.sk

Vydalo vydavateľstvo DAJAMA v roku 2020 ako svoju 335. publikáciu.

ISBN 978-80-8136-122-7

ÚVOD

Milí čitatelia,

vydavateľstvo DAJAMA v rámci edície Rekordy Slovenska sa venuje mapovaniu unikátnych javov, objektov či udalostí, ktoré sa vyskytli alebo stále existujú na území Slovenska. Nie náhodou sa medzi prvými publikáciami tejto edície objavuje Trnava – mesto, ktoré oddávna symbolizuje dejiny stredoeurópskeho regiónu. Na mape strednej Európy nájdeme totiž len niekoľko miest s takou pestrou a bohatou históriou či tradíciami, aké má Trnava. Hoci z hľadiska rozlohy či počtu obyvateľov zďaleka nedosahuje rozmery Bratislavy, hlavného a najväčšieho mesta Slovenska, jej takmer až neuveriteľný historický príbeh je doslova výzvou pre rôznych bádateľov, aby sa pokúsili hľadať a trochu aj pochopiť genius loci tohto Malého Ríma.

Trnava je vďaka architektonickým skvostom a najmä cirkevným pamiatkam perlou medzi slovenskými mestami. Už oddávna sa pyši svojou monumentálnou siluetou tvorenou vežami mnohých kostolov, kvôli ktorým ju nazývajú aj „mesto veží“. V minulosti tomu predchádzala privilegiálna listina kráľa Bela IV. z roku 1238, ktorá dala Trnave ako prvému slovenskému mestu výsady slobodného kráľovského mesta. O neskoršom význame a dôležitosti Trnavy svedčí aj to, že sa na jej území uskutočňovali mnohé stretnutia a rokovania kráľov. Trnava patrila v stredoveku k najvýznamnejším mestám v Uhorsku, čo bolo dôsledkom najmä získaných hospodárskych privilégií, ktoré boli vzorom aj pre ďalšie mestá. Najväčší rozmach však Trnava dosiahla v 16. storočí, keď sa spolu s Bratislavou stala najvýznamnejším mestom Uhorska. Bratislava prebrala funkciu správneho centra a Trnava úlohu cirkevného centra Uhorska. V roku 1543 sa sem presťahoval ostrihomský arcibiskup a Trnava bola takmer 300 rokov sídlom ostrihomskeho arcibiskupa a kapituly. Veľkými písmenami sa do jej dejín zapísal aj rok 1635, keď tu kardinál Peter Pázmány založil univerzitu. Trnava sa postupne stala aj slovenským národným a kultúrnym centrom, o čom svedčí aj neskoršie založenie a pôsobenie Slovenského učeného tovaríšťa či Spolku svätého Vojtecha. V období medzi prvou a druhou svetovou vojnou bola Trnava tretím najväčším slovenským mestom a svoj význam – hospodárskeho a kultúrneho strediska západného Slovenska – si udržala dodnes.

Výnimočnosť Trnavy však nespočíva len v jej histórii, ale najmä v činoch a odkaze jej minulých a súčasných obyvateľov. Mesto oplýva viacerými pamiatkami i zaujímavosťami, jedinečnými nielen z pohľadu Slovenska, ale aj zo širšieho stredoeurópskeho rámca a nájde sa i zopár svetových unikátov. Mojou snahou je v tejto knihe sprístupniť širokej verejnosti mnohé z nich. Samozrejme, že takýto zoznam nie je zďaleka úplný a tobôž nie konečný. V dnešnom rýchlym svete sa totiž neustále menia sociálno-ekonomické pomery a pribúdajú nové javy či udalosti. Možno už zajtra po ďalších objavoch alebo zisteniach môžu byť niektoré údaje zastarané či niektorý z rekordov už neplatný. Ak sú však na začiatku zapísané, o to ľahšie sa neskôr prekonávajú...

V publikácii nájde čitateľ z hľadiska rekordov či zaujímavostí najmä geografické a historické javy, ktoré možno označiť ako unikátne. Ide o fakty, ktoré sú výnimočné v rámci mesta alebo regiónu Trnava. Ak presahujú jeho rámec a sú významné z pohľadu Slovenska, Európy či sveta, upozorňujú na ne piktogramy umiestnené pri hesle. Nie vždy však sú to rekordy v pravom slova zmysle. Často ide len o zaujímavosti či kuriozity v rámci mesta, Slovenska alebo aj z medzinárodného hľadiska. Tieto javy sú na stránkach knihy doplnené dávnymi i súčasnými zábermi mesta a jeho pamätihodnosť, rôznymi obrazmi či kresbami. Spolu s textom tak dotvárajú nielen historický, ale aj súčasný obraz Trnavy.

Verím, že publikácia si nájde svojich čitateľov nielen medzi Trnavčanmi, ale bude vhodnou inšpiráciou a pomôckou pri jej objavovaní aj pre návštevníkov jedného z najkrajších a najvýznamnejších miest Slovenska.

Daniel Kollár

ADMINISTRATÍVNE ČLENENIE

Hranice regiónu Trnava a okolie sú totožné s hranicami okresu Trnava. Na severozápade región susedí so Záhorím (okresy Myjava, Senica a Malacký), na juhozápade s okresmi Pezinok a Senec a na juhu s okresom Galanta. Okresy Hlohovec a Piešťany ohraničujú región na východe.

Trnava je krajským mestom a aj celý okres Trnava je súčasťou Trnavského kraja. Trnavský okres sa rozprestiera na ploche 741 km² a žije v ňom 132 779 obyvateľov (1. 1. 2020). Hustota zaľudnenia 179 obyv./km² je oveľa vyššia ako slovenský či krajský priemer.

Najväčším mestom okresu je Trnava so 63 768 obyvateľmi (1. 1. 2020), ktorá je zároveň aj jediným sídlom mestského typu. Rozkladá sa na ploche 71,54 km² a má 6 mestských častí. Do okresu Trnava patrí 44 vidieckych obcí, z ktorých najľudnatejšia je Cífer. Najmenší počet obyvateľov má obec Borová.

MESTSKÉ ČASTI

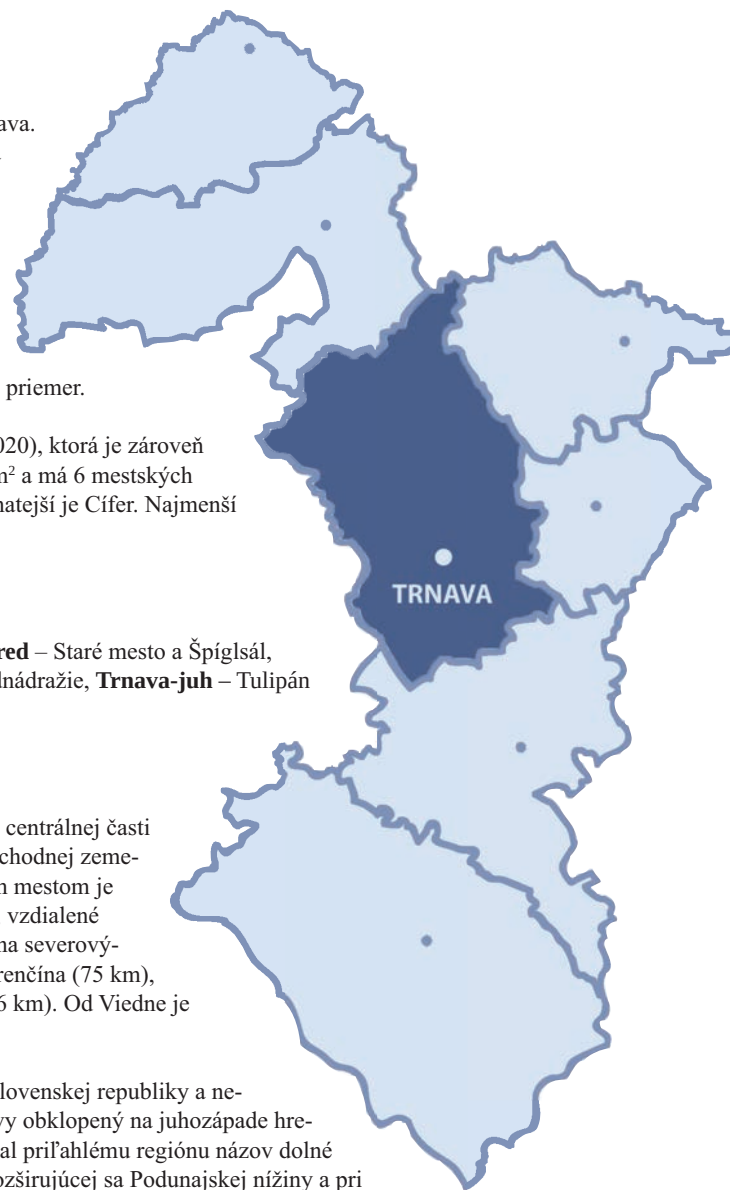
Trnava je od roku 2002 rozdelená na 6 mestských častí: **Trnava-stred** – Staré mesto a Špíglsál, **Trnava-sever** – Kopánka, Zátvor a Vodáreň, **Trnava-západ** – Prednádražie, **Trnava-juh** – Tulipán a Linčianska, **Trnava-východ** – Hlboká a Vozovka a **Modranka**.

POLOHA TRNAVY

Mesto Trnava a jeho okolie ležia v juhozápadnej časti Slovenska, v centrálnej časti Trnavskej pahorkatiny. Mesto má geografické súradnice 17° 36' východnej zemepisnej dĺžky a 48° 23' severnej zemepisnej šírky. Najbližším väčším mestom je juhozápadne ležiace hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava, vzdialené 49 km a rovnako vzdialené je aj mesto Nitra na východe. Smerom na severovýchod od Trnavy sa možno dostať najbližšie do Piešťan (32 km) a Trenčína (75 km), na severozápad do Senice (41 km) a na juh do Dunajskej Stredy (66 km). Od Viedne je Trnava vzdialená len 115 kilometrov.

Geograficky je mesto a jeho najbližšie okolie situované vo vnútri Slovenskej republiky a neohraničuje ho štátna hranica. Z prírodného hľadiska je región Trnavy obklopený na juhozápade hrebeňom Malých Karpát a na východe riekou Váh, ktorej dolný tok dal priľahlému regiónu názov dolné Považie. Váh preteká okrajom územia od severu na juh, vteká do rozširujúcej sa Podunajskej nížiny a pri Komárne sa vlieva do Dunaja.

Trnava tvorí vstupnú bránu z Bratislavy do severných a východných regiónov Slovenska. Hlavná dopravná tepna sa tu rozvetvuje na severovýchodnú líniu cez Trenčín do Žiliny, Popradu a Prešova a na východnú líniu cez Nitru do Banskej Bystrice a Košíc. Vynikajúca poloha mesta z hľadiska dopravy je znásobená aj blízkosťou k štátnym hraniciam s Českou republikou, Rakúskom a Maďarskom. Najbližšími hraničnými priechodmi do Českej republiky sú Skalica (75 km) a Kúty (78 km). Na cestu do Rakúska potrebujú Trnavčania

prekonať hraničný priechod v Bratislave-Petržalke (63 km) a najbližší hraničný priechod do Maďarska je v Bratislave-Rusovciach (72 km). Najbližšie do Poľska je cez hraničný priechod v Skalitom (200 km) a na Ukrajinu cez Vyšné Nemecské (453 km).

Najvyšší bod katastra mesta

188 m n. m. – miesto na plochom chrbte lokality Medziháj.

Najnižší bod katastra mesta

134 m n. m. – miesto, kde tok Trnávky opúšťa katastrálne územie Trnavy.

Najvyšší bod intravilánu mesta

156 m n. m. – miesto na Špačinskej ceste v mestskej časti Kopánka.

Najnižší bod intravilánu mesta

140 m n. m. – miesto, kde tok Trnávky opúšťa intravilán Trnavy.

SYMBOLY MESTA

Pečať mesta

Pečať mesta je tvorená okružím veľkého znaku s priemerom 24 mm a kruhopsom „PEČAŤ MESTA TRNAVA“ po obvode. Celkový priemer pečate je 40 mm.

Erb mesta

Erb mesta je zlaté (žlté) šesťspicové koleso v modrom štíte neskorogotického tvaru. Posledné analýzy poukazujú na skutočnú podstatu a zmysel jednotlivých symbolov, ktoré majú pôvod už v 14. storočí. Rozhodujúcim medzníkom sa stala aj grafika veduty Trnavy z roku 1564, ktorú vyhotovil slávny humanista a rodák Ján Sambucus, kde je hlava Krista a pod ňou šesťspicové koleso. Erb tvorí christogram z gréckych písmen I (iota) a X (chí), t. j. začiatkových písmen slova Iesos Christos. V strede je hlava Krista (vládcu vesmíru ako na byzantských ikonách), v horných výsekoch sú umiestnené grécke písmená alfa a omega, v stredných mesiac a slnko. (Kristus hovorí o sebe: Ja som alfa a omega, slnko a i ranná hviezda žiarivá, počiatok i koniec). V dolných výsekoch sú písmená „r“ a „t“. Nad štítom je umiestnená korunka. Erb je zapísaný v heraldickom registri, ktorý vedie Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky pod evidenčným číslom HR.T8/90. Pomer šírky k výške erbu je 7:8.

Vlajka mesta

Vlajka mesta má tvar obdĺžnika, pričom pomer šírky k výške je 2:3. Vlajka mesta je ukončená zástrihom (tzv. lastovičí chvost) siahajúcim do 1/3 jej dĺžky. Farby vlajky mesta sú modrá a zlatá (žltá) so

šesťspicovým kolesom. Vonkajší priemer kolesa je 1/2 výšky vlajky a stred kolesa je rovnako vzdialený od oboch okrajov a prednej strany.

Veľký znak

Veľký honosný znak mesta Trnavy predstavuje zlaté šesťspicové koleso na neskorogotickom modrom štíte. V strede je dominujúce (byzantské) stvárnenie hlavy Krista Pantokrátora. V horných medzikružiach sú písmená alfa a omega (ako biblický citát zmyslu Krista), v stredných je zlatý polmesiac a osemspicová hviezda. V dolných medzikružiach sú gotické tvary písmen „r“ a „t“. Nad znakom je honosná kráľovská koruna ako symbol, že mesto bolo „slobodným kráľovským mestom“.

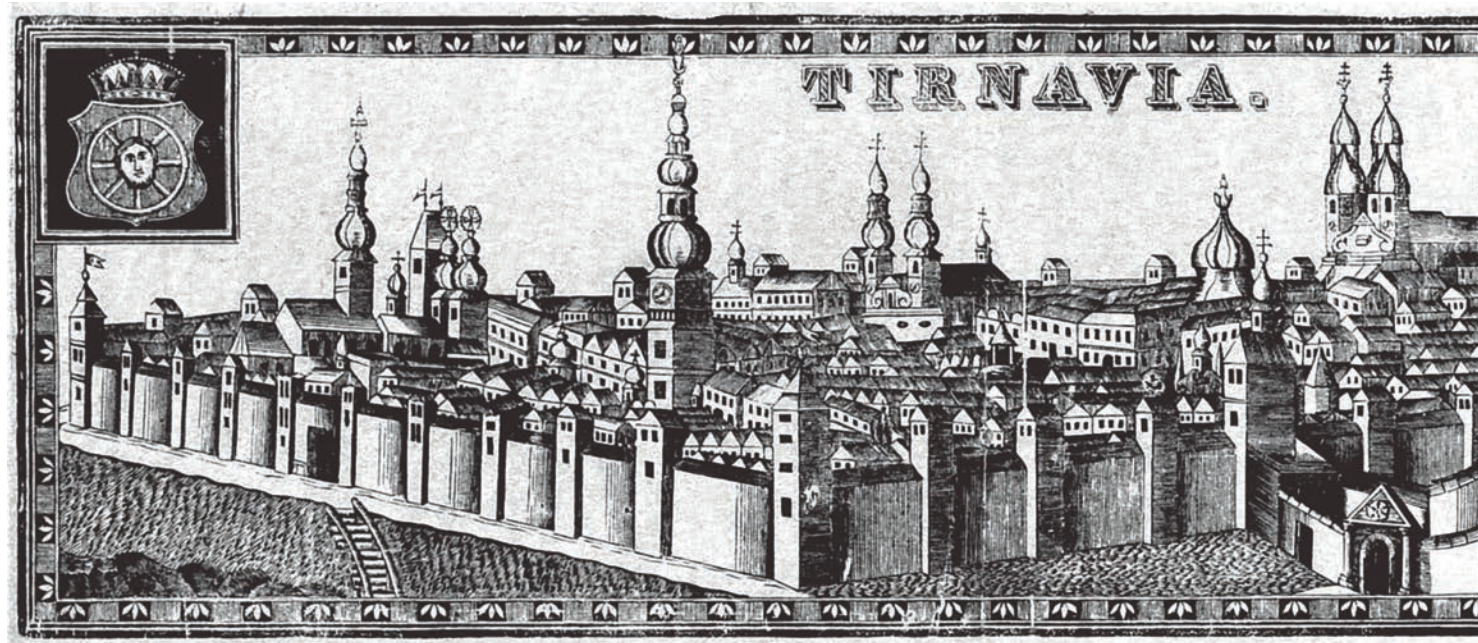
HISTÓRIA

Trnava je mestom, ktoré na križovatke dvoch európskych ciest hralo dôležitú úlohu v celej histórii Slovenska. Mesto ležiace v severozápadnej časti Podunajskej nížiny uprostred Trnavskej pahorkatiny patrí spolu so svojím okolím k najstarším osídleným územiám Slovenska. Región dolného Považia človeka priťahoval najmä pre svoju úrodnú sprašovú Trnavskú tabuľu s mierne zvlneným povrchom a množstvom malých riek a potokov pritekajúcich z Malých Karpát. Územie chránené Malými Karpatmi na západe a výbežkami Považského Inovca na východe, priaznivé pôdne a klimatické pomery, teplé pramene v okolí Piešťan a Váh s prítokmi vytvorili vhodné podmienky pre život človeka už v praveku.

O kontinuálnom osídlení tohto územia svedčí množstvo archeologických nálezov a vykopávok. Keďže rozhodujúcim faktorom pri zakladaní sídlisk bola voda, najstaršie sídla sa koncentrovali predovšetkým v bezprostrednej blízkosti potokov Trnávky a Parnej. Ďalším faktorom pri vzniku osád na území dnešnej Trnavy bola aj existencia diaľkových obchodných ciest, v stredoveku významných dopravných tepien.

Trnava vznikla pravdepodobne koncom 9. storočia na križovatke obchodných ciest ako neveľká trhová osada a podľa trhového dňa sa nazývala Sobota. Stredoveká Trnava sa spočiatku vyvíjala vo forme niekoľkých samostatných osád, ktorých rast podporoval rozvoj obchodu na Českej ceste a prílev najmä nemeckých kolonistov. Prvá hodnoverná písomná správa o Trnave pochádza z roku 1211, avšak oveľa dôležitejšia je privilegálna listina kráľa Bela IV. z roku 1238, ktorá dala Trnave, ako prvému slovenskému mestu, výsady slobodného kráľovského mesta.

O dôležitosti Trnavy v stredoveku svedčí aj to, že sa na jej území uskutočňovali rokovania kráľov. Uhorský kráľ Karol Róbert sa tu v roku 1327 stretol s českým kráľom Jánom Luxemburským a uzavrel s ním menovú dohodu. Na schôdzke sa hovorilo aj o obrannom pakte. Dohodu uhorského a českého kráľa zvýraznil aj sobáš Karolovho syna Ľudovíta a dcéry Jána Luxemburského Anny.

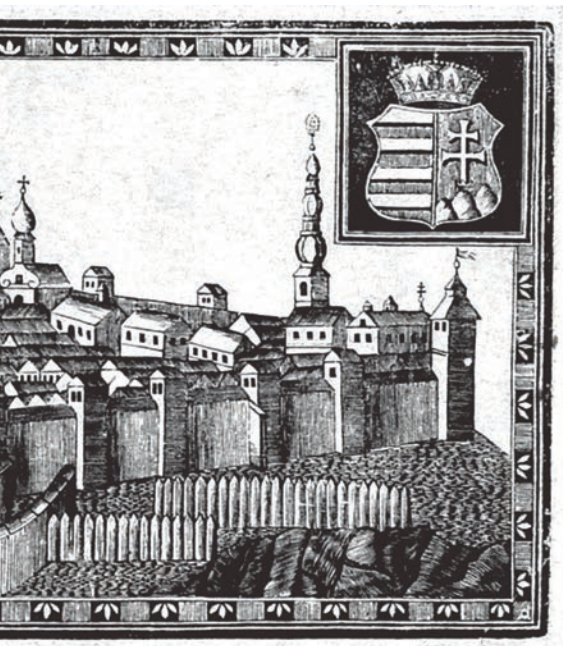
Obnovenie obchodného styku Uhorska so západnou Európou a rast významu miest, ktoré ležali pri Českej ceste, mali za následok skutočnosť, že Trnava sa stala v tomto období jedným z najbohatších miest v Uhorsku. Aj nástupca Karola Róberta na uhorskom tróne, jeho syn Ľudovít I., sa vo veľkej miere zaujímal o Trnavu. Počas jeho vlády Trnava zaznamenala ďalší vzrast. K oživeniu obchodu na Českej ceste, rozvoju vinohradníctva a prírlevu nového obyvateľstva do Trnavy prispelo vo veľkej miere aj uzavretie priateľských dohôd medzi českým kráľom Karolom IV. a Ľudovítom I., ktorí sa zišli na rokovaní v Trnave v máji roku 1360. Hospodársky rozkvet Trnavy z tohto obdobia najviac pripomína farský Kostol sv. Mikuláša, ktorý bol najvýraznejšou dominantou mesta. Trnava by možno získavala ďalšie výsady, nebyť nečakanej a náhlej smrti uhorského panovníka Ľudovíta I.

Trnava patrila v tomto čase k najvýznamnejším mestám v Uhorsku, čo bolo najmä dôsledkom získaných hospodárskych privilégií. Tieto privilégiá boli už v 14. storočí vzorom pre ďalšie mestá. Neskôr sa dokonca vytvoril aj okruh miest a mestečiek, ktoré sa riadili trnavským mestským právom a pre ktoré sa Trnava stala tzv. materským mestom a odvolacou inštitúciou v súdnych sporoch. Do trnavského právneho okruhu, ktorého hlavným znakom bolo oslobodenie od platenia mýta na hraniciach kráľovstva, patrili v 14. storočí Modra, Skalica, Nové Mesto nad Váhom, Beckov a Senica, trnavské vinohradnícke právo prevzal v 15. storočí Hlohovec.

V prvej polovici 15. storočia sa dostalo juhozápadné Slovensko pod husitský vplyv. Trnavu s asi 3 000 obyvateľmi najprv postihli prvé príznaky úpadku, pretože finančné prostriedky jej odčerpávali najmä panovníkove vojenské akcie. Stavebná činnosť stagnovala a obyvateľstvo začalo z mesta odchádzať. Keď však v roku 1419 udelil kráľ Žigmund Luxemburský Trnave nové privilégiá, trnavské hospodárstvo sa opäť oživilo.

Obdobie vlády Mateja I. Korvína v prvej polovici 15. storočia je spojené so počiatkom rozkvetu mesta. Kráľ Matej po požiari oslobodil Trnavčanov na desať rokov od platenia daní, aby umožnil opraviť a vystavať poškodené mesto. Zakázal od Trnavčanov vyberať mýto a tridsiatok a vyzdvihol význam mesta, ktoré chránilo krajinu pred „zbojníkmi a lupičmi“. Kráľ upriamil svoju výbojnú zahraničnú politiku na Rakúsko a české krajiny, a preto význam Trnavy ako nástupného centra voči týmto krajinám opäť vzrástol. Trnava bola pre Mateja I. „štítom a hradbou krajiny“. Prírlevom obyvateľstva z vidieka sa posilnilo aj zastúpenie slovenského obyvateľstva.

Najväčší rozmach však Trnava dosiahla v 16. storočí, keď sa stala významným obchodným centrom a spolu s Bratislavou aj najvýznamnejším mestom Uhorska. Po bitke pri Moháči v roku 1526 Turci začali postupne zaberat' celé dolné Uhorsko a z dôvodu ohrozenia a väčšej bezpečnosti sa do Trnavy v roku 1543 presťahoval ostrihomský arcibiskup. Trnava nadobudla úlohu cirkevného centra Uhorska a stala sa na takmer 300 rokov sídlom ostrihomskeho arcibiskupa a kapituly. Mestská rada musela cirkevným inštitúciám zabezpečiť budovy i finančné prostriedky. Trnava sa ako centrum uhorského katolicizmu stala aj významným kultúrnym strediskom.

Vrcholným obdobím hospodárskeho rozvoja Trnavy bola najmä posledná tretina 16. storočia, keď mesto prosperovalo a lákalo prisťahovalcov z blízkeho i ďalekého okolia. Ďalšie storočie bolo aj v Trnave poznamenané požiarmi, morovými epidémiami a stavovskými povstaniami uhorskej šľachty proti Habsburgovcom. Napriek tomu sa do dejín mesta veľkými písmenami zapísal rok 1635, keď tu kardinál Peter Pázmány založil univerzitu. Väčšina učiteľov a študentov univerzity, ktorá mala spočiatku len filozofickú a teologickú fakultu, mala slovenský pôvod. V roku 1667 vznikla právnická fakulta a v roku 1769 pribudla lekárska fakulta. K univerzite patrila tlačiareň, archív, knižnica, botanická záhrada, lekáreň, zbierka hudobnín a astronomické observatórium. V roku 1777 univerzitu premiestnili z Trnavy do Budína.

Koniec 18. a začiatok 19. storočia bol pre Trnavu obdobím stagnácie. Prílev prisťahovalcov zo západnej Európy sa spomalil a čoraz väčší bol počet imigrantov uhorského pôvodu. Na konci 18. a v prvej polovici 19. storočia sa v Trnave sústreďovali katolícki vzdelanci, ktorí prebúdzali národný život Slovákov. Po presťahovaní univerzity do Budína a po nástupe maďarizácie silnelo vedomie slovenskej spolupatričnosti. Prvky jazykového a národného povedomia sa najvýraznejšie prejavovali u katolíckych vzdelancov reprezentovaných prevažne duchovenstvom. V tomto ťažkom období sa Trnava stala slovenským národným a kultúrnym centrom.

Najväčšiu zásluhu na tom má najmä Anton Bernolák (1762 – 1813), kodifikátor prvého slovenského spisovného jazyka, jazykovedec a jeden z priekopníkov slovenského národného obrozenia. Usiloval sa o rozvoj slovenskej literatúry a spolu s Jurajom Fándlym v roku 1792 v Trnave založil Slovenské učené tovarišstvo, ktoré bolo hlásateľom osvietenských ideí a národnobuditeľského hnutia.

Devätnáste storočie znamenalo pre Trnavu aj hospodárske oživenie. Rástol počet obyvateľov a prosperovali predovšetkým poľnohospodárske podniky. Zlomovým rokom pre ďalší rozvoj Trnavy bol rok 1846, kedy dokončili medzi Bratislavou a Trnavou konskú železnicu. Jedným z významných medzníkov v hospodárskom rozvoji mesta sa po rakúsko-maďarskom vyrovnaní stalo založenie cukrovaru.

S jeho výstavbou sa začalo v roku 1868.

V roku 1879 zamestnával cukrovar 430 ľudí, keď prevahu medzi nimi mali najmä sezónni poľnohospodárski robotníci. Opätovnou modernizáciou a rozšírením výroby sa trnavský cukrovar zaradil na začiatku 20. storočia medzi najväčšie podniky potravinárskeho priemyslu v Uhorsku.

V čase národnostného útlaku a presadzovania maďarčiny do viacerých oblastí verejného života vznikol v roku 1870 v Trnave Spolok svätého Vojtecha, ktorý počas obdobia, keď bola zatvorená Matica slovenská, udržoval národné povedomie Slovákov. Veľký rozvoj zažilo mesto v medzivojnovom období, keď stúpol počet obyvateľov z 15-tisíc v roku 1910 na 26-tisíc v roku 1940. Trnava bola vtedy tretím najväčším mestom na území dnešného Slovenska a významným hospodárskym a kultúrnym strediskom západného Slovenska. Po komunistickom prevrate v roku 1948 sa začalo obdobie socialistickej výstavby a industrializácie mesta.

Historické jadro mesta zostalo počas druhej svetovej vojny zachované. Najväčšie stavebné zmeny nastali po vojne na okraji centra a na predmestiach. Za začiatok mohutnej výstavby mesta, najmä jeho bytového fondu, možno označiť koniec päťdesiatych a začiatok šesťdesiatych rokov 20. storočia. Novými obytňými súbormi sa stali sídliská v blízkosti dnešnej Študentskej a Hospodárskej ulice, ďalej sídliská L. Podjavorinskej, Linčianska, Vodáreň, Zátvor a Prednádražie. V roku 1961 dosiahlo mesto počet 31 345 obyvateľov a v priebehu dvadsaťročia stúpol ich počet na 64 281 v roku 1980. V roku 1973 sa začala realizovať výstavba najväčšieho obytňého súboru Družba. Prudký rozvoj industrializácie dal Trnave charakter významného priemyselného centra. Najväčším podnikom v polovici sedemdesiatych rokov 20. storočia boli Trnavské automobilové závody, ktoré zamestnávali 4 500 pracovníkov. V roku 1971 sa stali mestskými časťami Modranka, Hrnčiarovce nad Parnou a v roku 1974 aj Biely Kostol. Po novembrovej revolúcii v roku 1989 sa rast Trnavy i počet jej obyvateľov stabilizoval. V roku 1992, resp. 1994, sa odčlenili Biely Kostol i Hrnčiarovce nad Parnou.

Trnava je v súčasnosti siedmym najväčším mestom Slovenska a žije v nej takmer 64 000 obyvateľov. Trnava je sídlom Trnavskej univerzity, Univerzity sv. Cyrila a Metoda a a Materiálovo-technologickej fakulty Slovenskej technickej univerzity. Od roku 1978 je aj sídlom arcibiskupa. Centrum mesta vyhlásili v roku 1987 za mestskú pamiatkovú rezerváciu. Trnava je správnym centrom okresu a od roku 1996 aj novovytvoreného Trnavského samosprávneho kraja.

